

УДК 336.22

Помулева.В.М.¹, Удовиченко Г. І.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-615 ЗНТУ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ ПРИ ВИПЛАТІ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Відповідно до ст. 24 Закону про оплату праці, ст. 115 КЗпП, заробітна плата виплачується працівникам в строки, установлені колективним договором або іншим нормативним актом роботодавця, але не рідше ніж двічі на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16 днів, та не пізніше 7 днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата, розмір зарплати за першу половину місяця не може бути меншим оплати за фактично відпрацьований час із розрахунку тарифної ставки (посадового окладу) працівника.

Згідно з нормами ПКУ, податок на доходи фізичних осіб (далі–ПДФО) та військовий збір (далі–ВЗ) сплачуються (перераховуються) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають платіжні документи на виплату доходу лише за умови

одночасного подання розрахункового документа на перерахування цього податку до бюджету.

Нарахування заробітної плати (за повний місяць, а не його частину), ПДФО та військового збору здійснюється наприкінці місяця після надання до бухгалтерії табеля обліку робочого часу, форма якого призначена для помісячного його обліку. Крім того, об'єктом оподаткування ПДФО, ВЗ є загальний місячний оподатковуваний дохід. Тобто, нарахування зарплати провадиться раз на місяць, а виплата відбувається двічі на місяць (за першу та другу частину місяця). З огляду на вищевказане, на практиці виплата заробітної плати за першу половину місяця, а також сплата утриманого військового збору та ПДФО відбувається на підставі розрахунків, але без фактичного нарахування відповідних сум на момент такої виплати. З метою забезпечення відповідності податковому і трудовому законодавству бухгалтерам доводиться визначати умовну базу заробітної плати за першу половину місяця для проведення відповідних утримань, оскільки ні законодавством, ні фіскалами не запропоновано ніякого механізму обчислення податків до сплати при виплаті авансу.

Наприклад, працівнику підприємства 16 березня 2019 р. належить виплатити заробітну плату за першу половину місяця у розмірі 7900 грн., такий працівник повинен отримати саме 7900 грн. (за вирахуванням ПДФО та ВЗ). А це становить 80,5% тієї зарплати за першу половину місяця, із якої мають утримати податки,—19,5% (18%+1,5%).

Якщо 7900 грн. складає 80,5% за вирахуванням ПДФО та ВЗ, то умовна база (X) дорівнюватиме 100%. Склавши пропорцію, визначаємо умовну суму нарахованої зарплати за першу половину місяця, з якої потрібно утримати податки і збори:

$$X = 7900 \times 100\% / 80,5\% = 9813,66 \text{ грн.}$$

Розрахувати таку умовну базу можна й у інший спосіб, помноживши суму авансу на відповідний коефіцієнт (k), який дорівнюватиме 100%/100%-(ставка ПДФО% та ВЗ%). При ставці ПДФО у 18% та військового збору у 1,5%, коефіцієнт k буде дорівнювати 1,242236 ($k = 100/80,5$). В цьому випадку (як і в першому) умовна база для утримання також становить 9813,66 грн. ($7900 \times 1,242236$).

Саме з цієї суми (9813,66 грн.) і буде знову ж таки умовно утримуватися ПДФО та військовий збір. Це умовна сума, яка не відображається ні в бухгалтерському, ні в податковому обліку, а потрібна вона лише для того, щоб банки провели операцію з виплати заробітної плати, зважаючи на обов'язок одночасної сплати ПДФО та військового збору. Відтак, ПДФО з заробітної плати за першу половину місяця складе 1766,46 грн. ($9813,66 \times 18\%$), військовий збір—147,20 грн. ($9813,66 \times 1,5\%$). До виплати працівнику—7900 грн. ($9813,66 - 1766,46 - 147,20$). Таким чином, до

бюджету будуть сплачені податки/збори в повному обсязі, не порушуючи норм закону, та працівнику виплачена повна сума авансу відповідно до колдоговору, не порушуючи трудового законодавства. При цьому на дату виплати зарплати за першу половину місяця в обліку будуть відображені тільки операції щодо сплати податків і зборів, а в кінці місяця будуть відображені операції щодо нарахування зарплати за місяць, утримання за місяць, та сплата податків/зборів (за мінусом вже сплачених при виплаті авансу).

Іноді фахівці-практики обчислюють ПДФО та ВЗ із фактичної суми заробітної плати за першу половину місяця. Однак, у такому випадку, можливі порушення податкового і трудового законодавства.

На нашу думку, доцільним, найбільш безпечним і методологічно правильним є обчислення умовної бази заробітної плати за першу половину місяця, пропорційно збільшеної на суму утримань, у спосіб розглянутий нами. Однак, нами вбачається необхідність визначення методики розрахунку податків/зборів при виплаті авансу на законодавчому рівні, що забезпечить прозорість обліку та усуне неоднозначність тлумачення норм закону.